

Prilog komornoj glazbi u zagrebačkim domovima

Viktor Boić

O komornoj je glazbi u našem gradu opširno pisao poznati glazbeni kroničar i čelist dr. Antun Goglia. Njegov je napis objavljen u nakladi Nadbiskupske tiskare 1930. god. (preštampan iz Sv. Cecilije)

Goglia se u svom napisu ispričava što nije naveo sve one koji su se bavili komornom glazbom. On je uglavnom spomenuo sve o kojima je imao podatke, a i one krugove u kojima se sam kretao.

Ispričavajući se on veli: spomenuo sam, eto, sve kuće i obitelji u Zagrebu gdje se je gajila i gdje se i danas gaji komorna glazba, i nastavlja: uvjeren sam da nisam spomenuo sve, no ne hotimice, nego zato što me nitko nije upozorio na one za koje nisam znao. Ako je što ispušteno, bilo bi mi drago da me se na to upozori, pa da mogu to poglavlje pravodobno nadopuniti.

Goglia piše o komornoj glazbi u privatnim domovima sve od početka XIX. stoljeća. On najprije spominje kuće biskupa Vrhovca i Alagovića te kardinala Haulika, a zatim nekih plemića i poznatih aristokrata.

U svom iscrpnom napisu on nastavlja s podacima iz mnogih zagrebačkih domova od XIX. stoljeća pa do dvadesetih godina našeg stoljeća. Spomenuo je oko tridesetak domova.

On je nastojao da obuhvati sve važnije komorne sastave i njihove članove, a što mu je dobrim dijelom i uspjelo.

Moja je želja da u svom prilogu po mogućnosti spomenem što više onih koji su se bavili komornom glazbom u svojim domovima kao i one koji su posjećivali kuće gdje se gajila komorna glazba. Bit će to u glavnom oni domovi i oni komorni glazbenici koje Goglia nije spomenuo, a koji su se bavili komornom glazbom poslije prvog svjetskog rata i oni meni poznati koji se i danas bave tom glazbom.

U razdoblju između dva rata bilo je u Zagrebu razmjerno mnogo domova u kojima se gajila komorna glazba. Bilo je više stalnih kvarteta u tim domovima. Komorni su se glazbenici u to doba većinom dobro poznavali, pa su se i međusobno posjećivali. Bilo je to osobito u slučajevima kvinteta ili pak sekteta, kada je trebalo popuniti sastav.

Sjećam se jedne nedjelje poslije podne kad su na programu u domu Gogle bila tri sekteta (Brahms, Dvořak i Čajkovski). Bilo je to dvadesetih godina.

Bilo je i gudačkih sastava a i klavirskih tria u kojima su sudjelovali također i profesionalni glazbenici. Bio je to gudački kvartet Miranov, Dorfer, Milan i Stanko Žepić, a također trio Marsić, Mandl, Žepić te Majer, Ganozzi, Crlenjak. Amateri su bili ing. Stanko Žepić, dr. Milan Žepić, dr. Milan Majer, ing. Josip Mandl i Robert Dorfer.

Od spomenutih domova iz XIX. stoljeća treba se osvrnuti naročito na dom dr. Antuna Gogle kod kojega se komorna glazba gajila do njegove visoke starosti te dom dr. Aleksandra Kuhara, kod kojega su se glazbenici sastajali preko trideset godina.

Rijedak je slučaj gudačkog kvarteta u našem gradu koji je slavio svoju pedesetgodišnjicu i nastavio svojim djelovanjem. Bio je to kvartet u domu ing. Aleksandra Gerasimova, izvrsnog violinista.

Gerasimov, došavši u Zagreb poslije prvog rata, bio je najprije član kazališnog orkestra i filharmonije, pa je tada već u svom domu sastavio kvartet sa svojim

kolegama iz orkestra. Bilo je to 1920. kad su prvi članovi uz njega bili Josip Richna, Boris Tulaček i Boris Turčaninov.

Taj se sastav s vremenom mijenjao, pa su kod njega svirali violinisti Josip Thune, Ernest Orlando, ing. Ernest Dajč te violinisti ing. Rikard Bauer, Hugo Mondekar i Robert Glavašević, dok su čelisti bili Josip Novak i Marija Gerasimova. Posljednji je bio sastav ing. Gerasimov, ing. Boris Janoušek, Robert Glavašević i Marija Gerasimova. Bilo je to od 1965. pa do

Kvartet Hefer — Maček

početka sedamdesetih godina. Između 1937. i 1939. u domu prof. Ferde Šišića suprugi su Gerasimov svirali u triju s pijanisticom Elvirom Marsić. Oni su u to vrijeme često nastupali na raznim priredbama. *Istaknuto mjesto* među komornim glazbenicima pripada svakako *Mariji Maček*, koja je već dvadesetih godina sudjelovala u kvartetu pod vodstvom Rosenberga-Ružića, dok je drugu violinu svirao njezin suprug dr. Pavao Maček, ona violu, a kao čelisti mijenjali su se prof. Rudolf Prejac i Rudolf Matz.

Od 1931. sastajali su se u *domu Felicitas Vodnik* također pod vodstvom Rosenberga-Ružića, kad je drugu violinu svirala Felicitas Vodnik, a Vladimir Stahuljak čelo i Marija Maček violu.

Od 1945. sve do današnjih se dana sastaje kvartet u njezinom domu u raznim sastavima.

Najprije su se kroz više godina mijenjali kao prva i druga violina dr. Milivoj Švarc i dr. Ante Dean, a kao čelisti sudjelovali su ing. Stanko Žepić, Irena Carnelutti, dr. Ljudevit Čulumović i dr. Viktor Boić.

Nakon Milivoja Švarca često je kvartet vodila njezina nećakinja Nevena Hefer (članica filharmonije), a povremeno dr. Ivan Herzog ili prof. Milan Mišin. Drugu svirali su obično mr. pharm. Borivoj Maltarić i Marija Hradil. Marija je Maček osim u svom domu sudjelovala i u kvartetu mons. dr. Kamila Dočkala i kod čelistice Dore Hajdinjak. Dugogodišnji je bila član orkestra HGZ, a sudjelovala je također u komornom orkestru Pavao Markovac, a sama je sastavila jedan mali orkestar koji je četiri puta nastupio u katedrali. Često je sa svojim kvartetom sudjelovala na priredbama Planinarskog društva. Osim hrvatskih pjesama, koje je priredila za kvartet, ona je priredila i Bachove invencije za gudački kvartet.

Posebno poglavlje zaslužuje salonski orkestar koji je započeo svoje djelovanje u kući advokata dr. Antuna Rojca, kad su uz njegovu kćerku Zorku (čelisticu), a pod vodstvom Oskara Vidalea u tom orkestru sudjelovali glazbeni amateri, među kojima treba pored ostalih spomenuti Vladu Rojca (violina) dr. Karla Marchesija (violina), Vukelić Gustiku (klavir), Ladislava Kurku (čelo) i Viktora Quinza (rog).

Salonski orkestar u domu Vladimira Rojca

Navedeni sastajali su se u tom domu od 1919 — 1921. Od 1922 — 1925. ta se je skupina glazbenih amatera sastajala u domu Vlade Rojca, ljekarnika. Osim svojih redovitih sastanaka taj je sastav sudjelovao kod priredaba »Marionetskog kazališta« pod vodstvom dirigenta Borisa Krnica. Između 1927 — 1929. oni su se sastajali u domu kontrabasista Paje Markovića, a od 1929 — 1935. opet u domu Vlade Rojca. U to su vrijeme u tu kuću dolazili slijedeći glazbeni amateri: violinist dr. Karlo Marchesi, dr. Karči Švarc, pa mladi studenti Weiland, Pinkava, Topolski, a osim njih i violinisti prof. Jiroušek, ing. Piantanida, Dražen Marković te Jelić i Stöhr. Pijanisti su bili ing. Minichreiter i ing. Zagoda. Čelist je bio Ladislav Kurka, a kontrabas Pajo Marković. Flautu je svirao Ladislav Dekanić, a klarinet Zorka Dekanić-Rojc i Vlado Rojca te dr. Zvonko Karlič. Trombonisti bili su Viktor Kućinić i Dragutin Barić, František Mlčoh i Osrećak bili su hornisti.

Od 1922. god. pa nadalje taj je sastav vodio dirigent Viktor Quinz, dobro poznat i kao dirigent Elektre u Zagrebu. Taj se je orkestar između 1935. i 1936. sastajao u studiju Rudolfa Matza.

Povećani taj orkestar nastavio je god. 1936. svojim radom susretljivošću mons. dr. Kamila Dočkala, u Kasinu na Kaptolu.

Prigodom jednog njihovog nastupa god. 1937 bili su prisutni predsjednik HGZ dr. Antun Goglia i član Ravnateljstva dr. Ivan Draganec. Zadovoljni što se je našlo toliko amatera na okupu, oni su ponudili tom sastavu da nastavi svojim vježbama u maloj dvorani HGZ. Tako je taj orkestar iskoristio tu ponudu sve do 1942. kada je prestao s radom. Između 1942. i 1945. oni se nisu sastajali.

Važna je njihova prekretnica nastupila 1945. prilikom osnivanja orkestra sindikata. Glazbenici amateri bili su pozivani da se priključe tom orkestru.

Naravno je da su i svi članovi tog povećanog orkestra prijavili, ali pod uvjetom da pristupe samo ako im i nadalje bude dirigent Viktor Quinz. Pod njegovim vodstvom je orkestar »Pavao Markovac« počeo svojim radom.

Članovi tog nekad malog orkestra zaslužni su ne samo za osnivanje navedenog orkestra (»Pavao Markovac«) nego su oni zaslužni također što su 1954. dobrim dijelom pristupili obnovljenom orkestru HGZ u Zagrebu.

U domu dr. Ivana Herzoga još se je početkom stoljeća gajila komorna glazba u kojoj je uz njega violinistu sudjelovala i sestra Tereza pijanistica i R. Matz.

U njegovim se domu između 1923. i 1925. sastajao kvartet u sastavu u kom je on svirao prvu violinu, dr. Zeno Neven drugu violinu, Miroslav Glavašević (bankovni činovnik) violu, a dr. Viktor Boić čelo. Taj se je kvartet sastajao dvaput tjedno i kroz gotovo tri godine sistematski su prosvirali sve Haydenove, Mozartove i Beethovenove kvartete. Osim toga na programu bili su Brahmsovi, Schubertovi Dvorakovi, a i ruski kvarteti (Glazunov, Borodin itd.) U istom se je domu sastajao povremeno između 1935. i 1937. godine liječnički kvartet u sastavu dr. Ivan Winkler, dr. Milivoj Švarc, dr. Ivan Herzog i dr. Viktor Boić. Taj je liječnički kvartet nastupio dvaput na priredbama Crvenog križa (1935. i 1937.).

Nakon rata u domu Herzoga sastajao se je također povremeno kvartet u raznim sastavima, a on je sam sudjelovao u klavirskom triju dr. Vilko Panac, dr. Ivan Herzog i Viktor Košćica.

Vrlo aktivan u komornoj glazbi bio je bankovni činovnik Miroslav Glavašević koji je u svom domu preko jednog decenija poslije prvog rata u raznim sastavima provodio vrijeme u komornom muziciranju. Poznat je bio kao vrlo rutinirani violist, pa je kao takav sudjelovao u više domova a u raznim sastavima. Kod njega su pored ostalih sudjelovali i dr. Ivan Herzog, dr. Zeno Neven i dr. Viktor Boić i Rudolf Matz. Glavašević je također bio član Društvenog orkestra HGZ.

Drugom polovicom dvadesetih godina sastajao se kvartet u domu ravnatelja drvnog poduzeća *Emila Salgoa*. U tom je sam domaćin svirao violu, a prva violina bio je Robert Dorfe, druga violina supruga Salgova, dok je čelo svirao dr. Viktor Boić. Zanimljivo je da je taj kvartet prestao s djelovanjem kad su počeli poznati dobri glazbeni programi na radiju 1928. Sam je Salgo slušao rado te programe i tako je izgubio volju za komornu glazbu.

Poznato je bilo stjecište komornih glazbenika u domu izvrsnog violinista ing. Gjüre Dornera od početka dvadesetih godina pa sve do polovice tridesetih godina. Kod njega su bili na programu gudački kvarteti i klavirski triji u kojima je kao pijanistica nastupala njegova supruga, a i advokat dr. Milan Brichta. Česti gosti u njegovom domu bili su pored ostalih dr. Ivan Herzog, supruga Salgo, dr. Ljudevit Čulumović i dr. Viktor Boić. Kad bi Dorner pozvao znanca da sviraju u kvartetu, tada je on odredio da se sviraju tri kvarteta, koje je on kao odličan violinist suvereno vodio.

(Nastavak slijedi)